

Blacklist of Publications: Opportunity or threat?

Abdolreza Noroozi Chakoli

 Editor-in-Chief of Scientometrics Research Journal: Scientific Bi-Quarterly of Shahed University, And Associate Professor, Department of Information Science and Knowledge Studies, Shahed University.

Email: Noroozi@shahed.ac.ir

Preserving and enhancing the quality of science production is one of the key areas in research planning and policymaking. Apart from the numerous categories, criteria, and indicators that can be considered to evaluate the quality of science productions, the importance of the quality of publications that publish scientific products, and at the top of the publications i.e. scientific journals, has always been agreed in various scientific circles and forums. Therefore, scientometrics at the top of its activities and services has always provided various mechanisms for evaluating the quality of scientific journals to help researchers, universities, and research institutes in identifying the quality of articles and other types of scientific products. One of the most important of these mechanisms is the valid and accurate citation and specialized indexes that allow continuous evaluation of the scientific journals under their auspices based on various indicators. Experts are well aware of the fact that penetrating journals into these internationally recognized citations and specialized indexes is not an easy task and it requires journals to be able to successfully pass the rigorous evaluation and judging criteria and processes applied by indexes. It is clear that all these difficult evaluations and judging processes are done to identify and introduce reputable specialized journals to the scientific community, in a specific, scientific, known, valid, and reliable process. Thus, reputable international indexes are rightly considered as the most important tool for validating the scientific quality of journals, and it is natural that researchers also use them as the main reference for identifying and trusting credible journals when selecting specialized journals to submit and publish their articles.

But the point is that despite these rigorous processes, in rare cases a small percentage of journals may be able to pass through these filters and enter these databases, albeit temporarily, without having the necessary quality requirements; However, it does not take long for the low quality and infringement of this type of journal to be hidden from the keen eye of these indexes, and this small percentage of invalid journals will be identified by the same indexes in a short time and will be removed from the database. Nevertheless, in the short time it takes to index, they may be able to

Blacklist of Publications: Opportunity or threat?

mislead researchers looking for a journal and attract researchers' articles. To prevent such errors, in addition to the careful assessments made by reputable international indexes to validate the quality of the journals they cover, there are additional efforts by some authorities, universities, and even researchers to identify fake Hijacked and blacklist journals that each prepares a list of offending journals from their point of view and shares them on the Internet. Although many of these scattered and unapproved lists are produced with common goals, due to the different views of their producers, in many cases they are associated with extremes, deviations, and sometimes biases. So they should not be mentioned as accurate, complete, and reliable lists without detailed expert reviews, and they should not be introduced as a valid reference for quality control of the country's scientific products. Hence, whenever the issue is of providing a valid and reliable list of fake and infringing journals to control the quality of the country's scientific products and create an opportunity for purposeful guidance of researchers to reputable journals, this list should be approved based on specific frameworks, criteria, indicators, and processes, and be prepared and published transparently by scientific committees under the supervision of higher authorities such as the Ministries of Science, Research and Technology and Health, Treatment and Medical Education.

Achieving a reliable list of infringing journals that can lead to proper awareness of researchers and continuous improvement of the quality of science production in the country, and in this way, not as a threat, but as a valuable opportunity, requires attention to the following points and axes are:

- 1- Any organization or even any individual can freely and voluntarily suggest a favorite blacklist of infringing or fake journals and even share them in the free internet environment; So far, various blacklists of offending journals and publishers have been prepared based on various views and published on the Internet. But what requires to be emphasized here is that the compilation, combination, and republishing of this type of unapproved and unprofessional lists by national centers that have authority in the field of management and quality improvement of science production, can justify these miscellaneous lists and create a misconception in the public mind. However, preparing an accurate and practical list of fake black journals that can act as a national reference for researchers, universities and institutes, requires the use of approved criteria and indicators, as well as taking into account well-known and specialized scientometric measurements of executive and operational processes.
- 2- A principle has been accepted that the definitive validity of journals will be verifiable once they are covered by valid professional indexes and citations. Therefore, by default, no one expects the validity of journals that have not yet been indexed by valid indexes. Accordingly, despite this accepted principle, it is not necessary to evaluate the validity of journals that have not yet been able to enter the valid indexes and to remind the scientific community again that they have not yet gained validity. Regarding this point, fake and blacklist journals should only include those infringing journals that, although erroneously, have been temporarily accessed by reputable indexes, and their violations may not yet be identified and are hidden from indexes. Deviation from this principle can create an irregularity and disruption which causes serious damage to the prepared list and reduces its comprehensiveness and credibility; Because it is not possible for any national or international institution to validate the

myriad of journals that are published daily and in various languages around the world and are not yet covered in any valid index.

- 3- It should be noted that fake and blacklist journals do not include weak or new journals that work hard to strengthen their articles. On the contrary, this list should include infringing journals that continue to survive by violating the framework of scientific ethics and in any way possible, and hide their violations and unscientific intentions under a beautiful and seductive appearance. If this is taken into account, the fake and blacklist of journals can be used as an opportunity for researchers and journals.
- 4- While evaluating articles published in blacklist journals, it is necessary to pay attention to the date of publication of the article as well as the date of entry of the journal in the blacklist. A journal may not have violated its previous issues, but due to a change in the journal staff or other similar reasons, its performance has been degraded from a certain time onwards and has been subject to change and violation. Obviously, in such cases, the authors and the previous staff of the journal are not to blame and they should not be accused. Another reason is that basically, before the journal was identified and blacklisted, the journal's violations were not yet clear to the scientific community and were hidden from view. Evidently, when the violations of a journal are not yet proven, even for the index as well as for other reputable national or international authorities, and these violations are discovered and identified by them later and during a scientific investigation process, no blame should be placed on the authors. Due to ignorance, they have already published their articles in these journals; because at the time of publication of their article in the journal, the violation of the journal had not yet been confirmed by the national or international body that has the authority to publish the blacklist of journals and was not blacklisted.

لیست سیاه نشریات: فرصت یا تهدید؟

عبدالرضا نوروزی چاکلی

سردبیر پژوهش‌نامه علم‌سنجی، دوفصلنامه علمی دانشگاه شاهد و دانشیار گروه علم‌اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شاهد.

Email: Noroozi@shahed.ac.ir

صفحه ۳-۱

حفظ و ارتقاء کیفیت تولید علم در کشور، یکی از کلیدی‌ترین محورهای مورد توجه در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری پژوهش محسوب می‌شود. جدای از مقوله‌ها، معیارها و شاخص‌های متعددی که می‌توان برای ارزیابی کیفیت تولید علم در نظر گرفت، اهمیت کیفیت محمل‌های منتشرکننده تولیدات علمی و در رأس آن مجلات علمی، همواره در محافل و مجامع علمی گوناگون مورد توافق قرار داشته است. از این رو علم‌سنجی در رأس فعالیت‌ها و خدمات خود، همواره سازوکارهای متعددی را برای ارزیابی کیفیت مجلات علمی ارائه کرده تا پژوهشگران، دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های پژوهشی را در شناسایی کیفیت مقاله‌ها و سایر انواع تولیدات علمی یاری کند. یکی از مهم‌ترین این سازوکارها، نمایه‌های استنادی و تخصصی معتبر و دقیقی هستند که امکان ارزیابی مستمر مجلات علمی تحت پوشش خود را بر اساس شاخص‌های متنوع فراهم می‌کنند. اهل فن به‌خوبی بر این واقعیت واقفند که ورود مجلات به این نمایه‌های استنادی و تخصصی معتبر بین‌المللی، کار آسانی نیست و مستلزم آن است که مجلات بتوانند معیارها و فرایندهای سخت‌گیرانه ارزیابی و داوری که توسط نمایه‌ها اعمال می‌شود را با موفقیت پشت سر بگذارند. روشن است که تمامی این فرایندهای سخت ارزیابی و داوری، به این خاطر صورت می‌پذیرد که شناسایی و معرفی مجلات معتبر تخصصی به جامعه علمی، در فرایندی مشخص، علمی، شناخته شده، معتبر و قابل اطمینان صورت پذیرد. از این رو، نمایه‌های معتبر بین‌المللی به‌درستی به عنوان مهم‌ترین ابزار اعتبارسنجی کیفیت علمی مجلات به‌شمار می‌روند و طبیعی است که پژوهشگران نیز در هنگام گزینش مجلات تخصصی برای ارسال و انتشار مقالات خود، از آنها به عنوان مرجع اصلی شناسایی مجلات معتبر استفاده و به آن اعتماد می‌کنند.

اما نکته اینجاست که با وجود این فرایندهای دقیق و سخت‌گیرانه، در مواردی نادر ممکن است درصد ناچیزی از مجلات بتوانند بدون برخورداری از شرایط کیفی لازم، بصورتی هر چند موقت از این فیلترها عبور کرده و به این پایگاه‌ها وارد شوند؛ اگرچه دیری نمی‌پاید که کیفیت پائین و تخلف این نوع مجلات از نگاه تیزبین این نمایه‌ها پنهان بماند و این درصد معدود از مجلات نامعتبر نیز در زمانی کوتاه توسط خود همین نمایه‌ها، شناسایی و از پایگاه خارج می‌شوند. با وجود این، ممکن است در همان مدت کوتاه حضور در نمایه‌ها، بتوانند پژوهشگران جویای مجله را در مسیر گزینش اشتباه قرار دهند و مقاله‌های تدوین شده پژوهشگران را بسوی خود جلب کنند. برای پیشگیری از بروز چنین خطاهایی، در کنار ارزیابی‌های دقیقی که نمایه‌های بین‌المللی معتبر برای اعتباربخشی کیفیت مجلات تحت پوشش خود صورت می‌دهند، تلاش‌های مکمل دیگری توسط برخی از مراجع، دانشگاه‌ها و حتی پژوهشگران برای معرفی مجلات لیست سیاه (Black List Journals)

و جعلی (Fake and Hijacked Journals) صورت می‌پذیرد و هر کدام، لیستی از مجلات متخلف را از دیدگاه خود تهیه کرده و در اینترنت به اشتراک می‌گذارند. اگرچه بسیاری از این لیست‌های پراکنده و تأیید نشده، با اهدافی مشترک تهیه و عرضه می‌شوند، اما با توجه به دیدگاه‌های مختلف تهیه‌کنندگان، در بسیاری از موارد با افراط، تفریط و بعضاً سوگیری‌هایی همراه هستند که نباید بدون بررسی‌های دقیق کارشناسی، از آنها به عنوان لیست‌هایی دقیق، کامل و قابل اتکاء نام برد و آنها را به عنوان مرجعی معتبر، برای کنترل کیفی تولیدات علمی کشور معرفی کرد.

لذا هرگاه موضوع ارائه لیستی معتبر و قابل اتکاء از مجلات جعلی و متخلف به منظور کنترل کیفیت تولیدات علمی کشور و ایجاد فرصتی برای هدایت هدفمند پژوهشگران بسوی مجلات معتبر مطرح باشد، این لیست باید بر اساس چارچوب‌ها، معیارها، شاخص‌ها و فرایندهایی مشخص، تأیید شده و شفاف و توسط کمیته‌ای علمی و تحت نظارت مراجع بالادستی نظیر وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و منتشر شود. دستیابی به لیستی قابل اتکاء از مجلات متخلف که بتواند موجبات آگاهی‌بخشی صحیح به پژوهشگران و ارتقاء مستمر کیفیت تولید علم کشور را در پی داشته باشد و در این راه، نه به عنوان یک تهدید، بلکه به منزله یک فرصت ارزشمند عمل کند، مستلزم توجه به نکات و محورهای زیر است:

۱- هر سازمان یا حتی هر شخص می‌تواند آزادانه و به اختیار خود، لیستی سیاه دلخواه از مجلات متخلف یا جعلی را پیشنهاد دهد و حتی در محیط آزاد اینترنت به اشتراک بگذارد؛ کما این‌که تاکنون نیز لیست‌های سیاه متنوعی از مجلات و ناشران متخلف بر اساس دیدگاه‌های گوناگون تهیه و در اینترنت منتشر شده است. اما آن چه باید در اینجا مورد تأکید قرار گیرد این است که گردآوری، تلفیق و بازنشر این نوع لیست‌های تأیید و کارشناسی نشده توسط مراکز ملی که در زمینه مدیریت و ارتقاء کیفیت تولید علم از مرجعیت برخوردارند، می‌تواند به این لیست‌های متفرقه و جاهت بدهد و در اذهان عمومی یک تلقی اشتباه ایجاد کند. این در حالی است که تهیه لیستی دقیق و کاربردی از مجلات سیاه و جعلی که بتواند برای پژوهشگران، دانشگاه‌ها و مؤسسه‌ها به عنوان یک مرجع ملی عمل کند، مستلزم بکارگیری معیارها و شاخص‌های تأیید شده و همچنین در نظر داشتن فرایندهای اجرایی و عملیاتی شناخته شده و تخصصی علم‌سنجی است.

۲- این که اعتبار قطعی مجلات از زمانی قابل تأیید خواهد بود که توسط نمایه‌های تخصصی و استنادی معتبر تحت پوشش قرار می‌گیرند، یک اصل پذیرفته شده است. لذا بصورت پیش‌فرض، هیچ کس انتظار ندارد اعتبار مجلاتی که هنوز توسط نمایه‌های معتبر نمایه‌سازی نشده‌اند، مورد تأیید قرار گیرد. لذا با وجود این اصل پذیرفته شده، لازم نیست اعتبار مجلاتی که هنوز نتوانسته‌اند به نمایه‌های معتبر وارد شوند، مورد ارزیابی قرار گیرد و مجدداً در این خصوص که آنها هنوز اعتبار کسب نکرده‌اند، به جامعه علمی گوشزد شود. با در نظر گرفتن این اصل، مجلات لیست سیاه و جعلی باید صرفاً مشتمل بر آن دسته از مجلات متخلفی باشد که بر اساس خطا، هرچند بصورت موقت به نمایه‌های معتبر راه یافته و ممکن است هنوز تخلفاتشان برای نمایه‌ها محرز نشده و از دید آنها پنهان مانده باشد. عدول از این اصل می‌تواند یک بی‌نظمی و از هم‌گسیختگی ایجاد و به لیست تهیه شده آسیب‌های جدی وارد کند و از جامعیت و اعتبار آن بکاهد؛ چرا که امکان اعتبارسنجی تعداد بی‌شماری از مجلات که به‌صورت روزانه و به زبان‌های گوناگون در اقصی نقاط

جهان منتشر می‌شود و هنوز در هیچ نمایه معتبری تحت پوشش قرار نگرفته‌اند، برای هیچ نهاد ملی و بین‌المللی امکان‌پذیر نیست.

۳- باید توجه داشت که مجلات لیست سیاه و جعلی، مشتمل بر مجلات ضعیف یا نوپایی که با سختی‌های فراوان برای تقویت مقالات خود تلاش می‌کنند نیست. برعکس، این لیست باید مشتمل بر مجلات متخلفی باشد که با زیرپا نهادن چارچوب‌های اخلاق علمی و به هر نحو ممکن به بقای خود ادامه می‌دهند و تخلفات و مقاصد غیرعلمی خود را در زیر ظاهری زیبا و فریبنده پنهان می‌کنند. چنانچه به این نکته توجه شود، لیست سیاه و جعلی مجلات می‌تواند به عنوان یک فرصت در کنار پژوهشگران و مجلات قرار گیرد.

۴- در هنگام ارزیابی مقاله‌های منتشر شده در مجلات لیست سیاه، توجه به تاریخ انتشار مقاله و همچنین تاریخ ورود مجله به لیست سیاه ضروری است. چه بسا ممکن است یک مجله در شماره‌های قبلی خود تخلفی نداشته، اما بدلیل تغییر کادر مجله یا دلایل دیگری از این دست، عملکرد آن از یک زمان مشخص به بعد تنزل یافته و دستخوش تغییر و تخلف شده باشد. بدیهی است که در این‌گونه موارد، تقصیری متوجه نویسندگان و کادر قبلی مجله نیست و آنها نباید در مظان اتهام قرار گیرند. دلیل دیگر این است که اساساً پیش از شناسایی و ورود مجله به لیست سیاه، هنوز تخلفات مجله برای جامعه علمی محرز و روشن نشده و از نگاه‌ها پنهان مانده بود. بدیهی است در زمانی که هنوز تخلفات یک مجله، حتی برای نمایه و همچنین برای سایر مراجع معتبر ملی یا بین‌المللی دست‌اندرکار محرز نشده و این تخلفات بعدها و در طی یک فرایند تجسس علمی توسط آنها کشف و شناسایی می‌شود، هیچ تقصیری نیز نباید بر عهده نویسندگانی باشد که بدلیل ناآگاهی، پیش‌تر مقالات خود را در این مجلات منتشر کرده‌اند؛ چرا که در زمان انتشار مقاله آنها در مجله، هنوز متخلف بودن مجله توسط نهاد ملی یا بین‌المللی که در زمینه انتشار لیست سیاه مجلات مرجعیت دارند، تأیید نشده و در لیست سیاه قرار نگرفته بود.